

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Feldai Ferenc*
 Cím: *Mosolygó „forradalmárok”
 a milliós fővárosban*
 Forrás: *Esi Ujság*

Bp

1938 III. 11

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Osztályozás

Tárgy

492

Hely

Idő

„1938”

Személy

Könyvtári V. V. 22

Székesvárosi házinyomda 1927 — 1695

RIPORTSOROZAT:

MOSOLYGÓ „FORRADALMÁROK” a milliós fővárosban

MASODIK RIPORT: SZINHÁZ — MOZI

Budapest színházai, dacára a gazdasági helyzet javulásának, az átlagos életnivó emelkedésének: nem dicsekedhetnek konjunkturával. Sőt. Mi ennek az oka?

Uj szinpadí problémák

Egy fiatal író így magyarázza:
 — Az a színházlátogató réteg, amelynek kegyeiért — különösen az elmúlt két évtized alatt — közelharcot vívtak a színházak: részint összezsugorodott, részint elszegényedett, részint pedig elkedvetlenedett. Elrepült felettük az idő. A színházak azonban ezt vagy nem akarják tudomásul venni, vagy még mindig nem hisznek benne. Műsoraikkal még ma is annak a régi mentalitásban élő rétegnek

az ízléséhez, igényéhez igyekeznek simulni, amely már nem képes a megnövekedett számú fővárosi színházat eltartani. Tipikus színházi struccpolitika, amelynek eredménye, hogy a színházak nézőtereiről ma úgyszólván teljesen hiányzik a fiatalág. Sokszor megfigyeltem, hogy az új tömeg, ma már sok esetben nem lát drámát abban, amit a régiek megkönynyeznek — és viszont hirtelen elkomolyodik olyan mondatok hallatára, amelyeken a régi tömeg jóízűen nevet.

— Az új tömeg már másképp látja a szinpadí boncasztalra került problémákat, de más az elképzelése a megoldásokról is. Az új tömegre csak az tud hatni, csak az tudja megrikatni, vagy megnevetetni, aki ismeri. Kizárólag az elszigetelődésnek tudom be a féltve titkolt és téves, önmegnyugtató magyarázatokat kereső színházi válságot.

Megjegyzem:

— Ha csak a korszerű problémák tetszenek, hogy lehet az, hogy régi, sőt többszázéves szindaraboknak nagy sikerük van?

— *Ez éppen engem igazol.* Azok a darabok örök és még mindig megoldatlan emberi problémákat tárgyalnak. Viszont azok a darabok, amelyek a válságot okozzák: helyi jelenségekkel, érdektelen magánügyekkel foglalkoznak. Ezeket a magánügyeket pedig már másképp ítéli meg az új tömeg. A régi még elpletykálgatott róla és szívesen hallgatta három órán keresztül — az új tömeg percekig sem hajlandó figyelni, mert egyszerűen nem érdekli.

Aki fészkelődik a helyén

Az egyik nagy gépgyár fiatal mérnökével beszélgettem egy vígjáték második felvonása után.

— Régen nem volt ilyen tanulságos estém, — mondta mosolygva. — Nagyon örülök, hogy eljöttem, mert sok mindenre rájöttem. Többek között arra, hogy miért nem tudott házi jegyirodánk eredményt elérni. Száznegyen adminisztratív és műszaki tisztviselő van a vállalatunknál. Van külön jegyirodánk, de életképtelen. Hetenkint tíz jegyet sem tud közvetíteni. Most már megértem.

— És pedig?

— Egy órája ülök a színházban és eddig csak arról volt szó, hogy a bankigazgató felelősége vagy kacérkodik, vagy ül a kozmetikusnál és bodorítottja a haját. Az igazgató viszont felajánlja szívét és tárcáját a titkárnőjének. Közben elhangzott egy-két szövicc, ami lehangozt és egy-két olyan bölcsesség a házas-

ság intézményével kapcsolatban, amely már kuruzslásnak is elavult.

— A közönség nem filozofálni jár a színházba, azért csinálják így, — mondom.

— Nem vagyok szakember, lehet, hogy van egy előttem ismeretlen színházjáró tömeg, — csak magamról beszélhetek és azokról a fiatalabb kollegáimról, akik megbuktatták jegyirodánkat.

— Ki vezeti a jegyirodát?

Gondolkodik, majd nevetve válaszol:

— En!...

— Talán a gazdasági viszonyok is közrejátszanak?

— Nem hiszem. Inkább azt, hogy más irányú az érdeklődési körük, mint a felvetett témák. Látja, moziba szívesebben mennek.

— Az kielégíti őket?

— A kíváncsiságukat. Látják a világot. Szívesebben nézik a hangos híradót, mint hallgatják egy tünedező világ anekdotáit. Aláértékelnek minket. Elfelejtik, hogy a mai fiatalságtól és a középgenerációtól nagy felkészültséget követel az élet. Sokat tanulunk, olvasunk és apánkénál összehasonlíthatatlanabban többet foglalkozunk társadalmi problémákkal. Az írói, szinpadtől tehát természetesen többet várunk.

— Az író nem politikus és nem szociológus.

— Helyes. De az író — szerény megítélés szerint — ott kezdődik, hogy művészi formába önti korának problémáit. Nevettet, ha rámutat az általános hibákra, fonáksgokra és megdöbbsent, ha felfedezi a változott életviszonyok között a drámát.

Csengetnek.

Búcsúznak. A második felvonás alatt figyelem. Egész idő alatt a közönséget nézte...

Kritika a Margit-hídon

Fiatal építéssel gyalogolok előadás után a Margit-hídon. Az épülő öbuidai részekben több magánház készült el tervei szerint. Félévvvel ezelőtt jutott állásba.

— Hogy tetszett az előadás?

— Tudja Isten. Sokat nevettem, *de nem hiszem, hogy még egyszer végig tudnám nézni.*

— Miért?

— Elromlottam. Nagyon szerettem a színházat, de ma már *szánalmasnak találom*, hogy mindig *a megszokott figurákkal* operálnak. Ha orvostanár szerepel a színen: előre el tudnám énekelni a hanghordozását. Ha szobaleány jön be, majdnem kottából mondja el egy-két mondatát. A társaságbeli asszony csevegése, az indulatok kifejezése: *mind nagy konvenció.*

— Az élet figurái — próbálkozom.

— Hol élnek még ilyen emberek?!... Olyan az egész, mint egy régi *zsáner-képeslapgyűjtemény.* Színpadra uniformizált bábok.

— Na de a színpad beépítésével, díszletezésével mint építész meg volt elégedve?

— Őszinte leszek. Úgy érzem magam, mintha a forgószínpad *a Lakberendezési Vásár egy-egy fülkáját forgatta volna* élém. Hol egy tökéletes fürdőszoba, hol egy hálószobasarok bukkant fel. Precízek és csinosak voltak, csak éppen *nem művésziek.* Semmi fantázia, *semmi költészet.*

— A díszlettervező nem nyújthat művészi, ha a darab fürdőszobát, vagy szalont igényel.

— Valahol hiba van. Walpurgis éjszakájának a díszletét — *ha művész tervezte* — nagyon élvezem. Az ember tragédiájának díszlete is módfelett érdekel. Egy *szabványos* szalonberendezés lehet *rendes, csinos* — de *nem művészi* és így nem is bűvül el.

— Szóval?...

— Szóval holnap már a darab címére is csak akkor emlékszem, ha az utcán nekiszaladok a plakátnak...

Akik sohasem fogják egymást megérteni

Kétszer díjat nyert fiatal szobrász ül mellettem a moziban. Magyar film bemutatóját nézzük. Tíz perce perog a film, amikor át-súgja:

— Kétségbeejtő. Eltekintve attól, hogy a felvételek művészietlenek, fantáziátlanok, már előre érzem, hogy öt percen belül *egy bárt élvezhetünk, ahol a vidékről felruccant földbirtokos cigány mellett duhajkodni fog.*

— Nem minden magyar film rossz, — sügom vissza.

— Majd a szünetben... — mondja.

Es mondta:

— Kiváló színészeink vannak, tudomásom szerint elég jól vannak felszerelve filmgyáraink is; *miért nem tudjuk elérni mégsem az importált filmek színvonalát?*

— Azt mondják, nincs elég pénz hozzá.

— Mese. A szöveghez, a külfelvételek művészi beállításához *nem több pénz* kell, hanem *több tehetség, ízlés, kultúra.* A korszerű témának is ez a három feltétele van. *A film ma sokkal több, mint tömegszórakozás.* Vetülete egy nemzet kultúrájának. És ma már — a külföld felé — majdnem több, mint a színdarab, vagy szépirodalmi könyv.

— Az is bizonyítvány...

Bedobtuk a víztartályba cigarettánkat. Vége volt a szünetnek.

*

Jónevű magánszínház igazgatójától kérdeztem:

— Mi az oka annak, hogy törzsközönségünket nem tudják *felfrissíteni, kibővíteni?*

Válasz:

— *A gazdasági helyzet.*

*

Egy filmproducer, aki az idén három filmet készített, arra a kérdésemre, hogy miért nem

igyekeznek *nívósabb, értékesebb* filmeket „gyártani” — ezt felelte:

— *Azért, mert nem kell a közönségnek...*

Felkai Ferenc